

me? „Copak v těch dvou garsonkách v Římské na Vinohradech se dá trvale žít a psát? Co ty hory knih a sběr a archivy nacpané do beden a poskládané u rodičů a u známých – a tím vlastně nepoužitelné...?“⁹³¹ běží hlavou Zikmundovi.

Proto už na přelomu let 1951–1952 uvažuje o tom, že by ve Zlíně s Hanzelkou zůstal napořád. O desítky roků později vzpomíná, jak to celé začalo: Tenkrát prý panovala na Valašsku obzvlášť nádherná zima plná sněhu...⁹³²

Miroslav Zikmund: „Přímo před hotelem jsme si upevnili lyže a jeli jsme tím krásným lesem nahoru na Kudlov a když jsme dostříhali filmy, dopsali komentáře, tak lesem sešupem a zase jsme sundali ty lyže před hotelem. Já jsem mu [Jiřímu] jednou řekl: ‚Představ si, že bychom takhle z Římské ulice na Vinohradech jezdili na Barrandov. To přece nejde, že ne?‘ ‚To máš pravdu. A co tím chceš říct?‘ ‚Co kdybychom tady našli někde nějakou takovou pěknou vilku a tady se na Moravě usadili?‘ ‚Zkoušej, řekl.‘“⁹³³

Rozhlížení zahájeno. Jenže bytová politika komunistů s trhem nemovi-

tostí značně mává. Regulace nájemného, důraz na sociální funkci bydlení a neuspokojivá výstavba nových bytů způsobují celorepublikový nedostatek ubytovacích kapacit.⁹³⁴ Většina nemovitostí patří podnikům, případně družstvům. Komunisté soukromému vlastnictví a dalším projevům individualismu nefandí. „V kontextu centrálně řízené průmyslové výstavby byly investice do rodinných domů chápány i jako plýtvání stavebním materiálem, který jako nedostateková a strategicky významná komodita neměl být využíván k uspokojení individuálních zájmů na úkor celospolečenských potřeb.“⁹³⁵

Za Zikmunda s Hanzelkou se v bytové otázce staví Československý svaz spisovatelů, který na konci ledna 1953⁹³⁶ žádá ministra stavebního průmyslu Šlechtu o povolení pro cestovatele postavit si ve Zlíně dva domky – „každý o kuchyni, 2 pokojích, pracovně, knihovně, archivu a pomocných laboratorních místnostech.“⁹³⁷

Možná právě proto, že se bytová politika „do určité míry snažila v praxi realizovat ideologický předpoklad, že by lidé měli být odměňováni ‚podle zásluh‘ na tvorbě celospolečenských hodnot,“⁹³⁸ ministr souhlasí, a to

i s tím, aby stavby pro „potřeby našich předních propagátorů v zahraničí“⁹³⁹ provedly Československé stavební závody – závod Gottwaldov pro Výzkumný ústav pro prefabrikaci. Projekty nechť jsou zahrnuty ještě do letošního plánu.⁹⁴⁰ Zikmund i přes získaný souhlas ke stavbě dál sleduje mikrotrh soukromých nemovitostí, které jsou ve Zlíně čas od času přece jen v prodeji.

Miroslav Zikmund: „K mání byly některé vilky na nábreží. Mezi jinými i vila, ve které bydlí Tonda Bajaja [pozn. aut.: spisovatel a novinář, † 2022]. Tato měšťan-

ská vila jediná v daném prostoru přicházela v úvahu jakožto obydlí vhodné pro Hanzelku a Zikmunda. Tam jsme měli bydlet oba dva. Ale dům byl samozřejmě příliš malý na záměry, které jsme měli, to znamená přestěhovat tam i obrovský archiv. O ten nám především šlo. Tak jsme pátrali dál. Pomáhal nám Jaroslav Novotný. Ten se tenkrát nabídl, že nám pomůže sehnat někoho, kdo by pro nás našel vhodný objekt. Nakonec roli prostředníka sehrál právě on. Znal se totiž z kudlovských ateliérů s Elmarem Klosem, který měl ve Zlíně vilu.“⁹⁴¹

PŘÍCHOD MIROSLAVA ZIKMUNDA

Obloukem se vracíme k Janušíkovým, které jsme opustili v momentu nuceného rozhodnutí prodat svůj domov a opustit Zlín. Jaroslav Novotný (nevíme, zda na základě pokynu od Klose, Zikmunda nebo v důsledku osobního kontaktu s Janušíkem) propojuje vrchního radu s Miroslavem Zikmundem.⁹⁴²

Miroslav Zikmund: „Klos vlastně nabízel ten objekt proto, že panu vládnímu radovi Janušíkovi jakož-

to válečnému hejtmanovi hrozilo vystěhování ze Zlína. (...) Takže on [pozn. aut.: není zřejmé, zda Klos nebo Janušík] projevil zájem a jestli bych já nechtěl se do toho objektu nastěhovat. A tak to začalo.“⁹⁴³

Někdejší hejtman navštěvuje cestovatele 9. února 1953 v prostředí kudlovských ateliérů.⁹⁴⁴ Elmar pobývá tou dobou s manželkou na lyžích v Donovalech na Slovensku.⁹⁴⁵ Snad proto se počáteční jednání uskutečňuje

bez něj. O šest dnů později se Zikmund schází s Janušíkem podruhé, tentokrát už na Nivách.⁹⁴⁶

Miroslav Zikmund: „*Pan vládní rada Janušík byl velice odměřený. On byl vůbec takový uzavřený, prostě typický ouřada, který ještě dbal na prvorepublikový řád a disciplínu. Takže se k nám choval, k Jirkovi a ke mně, odměřeným, byrokratickým způsobem. Teprve když zjistil, že styk s námi může znamenat jeho fyzickou ochranu, začal být vstřícnější. Paní Janušíková byla u toho jednání a dneska mám pocit, že jakožto skautka měla takový vřelejší vztah k veřejnosti a tím taky k nám.*“⁹⁴⁷

Kromě postřehu o hejtmanově odtahovitosti si Zikmund ze schůzky odnáší i jasný závěr. Pozemek disponuje tím, po čem Zikmund silně touží – vzrostlou zahradou.⁹⁴⁸ Není důvod otálet. Uvažuj, Jirko: „Dům můžeš postavit za rok či dva, ale zahrada se vytváří celá léta.“⁹⁴⁹

Miroslav Zikmund: „*Zájem o vilu jsem projevil v okamžiku, kdy jsem spatřil zahradu. Fascinovalo mě to prostředím a od chvíle, kdy jsem prošel spodní brankou, jsem byl rozhodnut, že to bude můj domov.*“⁹⁵⁰

I Josef Janušík bere situaci za daň. Ještě téhož dne vyslovuje nabídku prodeje. Ovšem za předpokladu, že si Zikmund s Hanzelkou sjednají u Svitu zrušení předkupního práva.⁹⁵¹ [Podnik, zastoupený tentokrát ředitelem Hlavničkou, se pro každý případ jistí a vyhrazuje si na nemovitost předkupní právo.⁹⁵²]. Věc je taky nutné konzultovat s faktickým majitelem domu, Elmarem Klosem.

Elmar Klos: „*Telefonicky mě volal Mirek Zikmund. Měl zájem o koupi domku. Řekl mi, že naši mají být vystěhováni ze Zlína. Cestou zpátky [z Donoval] jsem se tam zastavil. Když naši byli pro prodej – souhlasil jsem i já.*“^{953 954}

Miroslav Zikmund: „*To byl podle mého názoru taky jeden z nejšťastnějších okamžiků v mém životě, kdy jsem se k tomuhle [ke koupi vily] rozhodl.*“⁹⁵⁵

Zajištění souhlasu úřadů

Dva dny po uskutečnění prohlídky hejtmanova domu navštěvují mladenci Technické vedení Svit, které obratem referuje předsednictvu: „Vzhledem k tomu, že se jim [H+Z] líbí zdejší prostředí, rozhodli se, že

zůstanou v Gottwaldově natrvalo. Poněvadž mají rozsáhlý pracovní archiv, který je na 6 místech v Československu a poněvadž se hodlají oženit [pozn. aut.: Zikmund s Hanzelkou byli v té době paradoxně nezadaní], *navrhují národnímu podniku Svit toto řešení.*“⁹⁵⁶ Zaprvé. Převezmou vilu po JUDr. Janušíkovi – formality si vyřídí sami, po nás chtějí jenom odstoupení od předkupního práva. A zadruhé: Z podnikového majetku koupí i dvě sousední parcely č. 2963/8 a 2941/6. (Ty jsme plánovali předat JNV, protože jde o sesouvající se půdu ve svahu, na které nejde stavět.) „*Technické vedení s návrhem ad 1 a ad 2 plně souhlasí.*“⁹⁵⁷

Předsednictvo závodní rady souhlasí rovněž, takže z podniku adresují nadřízenému Ministerstvu lehkého průmyslu ve stejném dni dotaz, zda mohou upustit od předkupního práva na dům a k tomu prodat dvě parcely, jejichž návrat si před časem vymohli pod pohrůžkou soudy od Klose:⁹⁵⁸ „*Ze strany příslušných úřadů jest dán předem plný souhlas k tomuto odprodeji, poněvadž dnešního jednání se zúčastnil též zodpovědný zástupce JNV Gottwaldov.*“⁹⁵⁹ Kladná odpověď přichází do Svitu za 24 hodin. Stejný čas stačí pracovníkům obuvnického závodu k tomu,

aby o výsledku informovali Zikmunda s Hanzelkou. „*Přejeme Vám, aby se Vám v Gottwaldově líbilo a Vaší práci mnoho zdaru!*“⁹⁶⁰ dodávají.

21. února se Zikmund po Nivách prochází už v doprovodu odborníka, od něhož si nechává po důkladné prohlídce stavby zpracovat posudek.⁹⁶¹ Totiž. Zahrada vyhovuje, ale s vilou bude nutné něco udělat, aby odpovídala novému účelu. Budoucí vlastník to vidí následovně: „*Dům se upraví tak, že se zmenší část obytných místností a upraví se na pracovní místnosti nezbytně nutné k vykonávání literární a filmové činnosti. Přitom se zajistí budova proti sesedání odvodněním. Vnitřními úpravami a na obvodovém zdivu provedou se zlepšení pro otápění, větrání.*“⁹⁶²

Obhlídky s architektem

Jak na to? S tím už poradí sjednaný architekt – Zdeněk Plesník. Zikmund ho zná z kudlovských ateliérů. (Stejně jako my z kapitoly o poválečných škodách [Fasáda a okna byly na jižní straně sice dost poničeny, ale Zdeněk Plesník, jako náš podnikový architekt, odhadl trvání oprav maximálně na tři čtyři týdny.⁹⁶³]) Tykají si. Plesník je starší jen o necelých pět